VIIKONVAIHDE

Hoitoa tarjolla. Salon petsitterit on 4H-yrittäjien duunirinki, joka palvelee lemmikkieläinten omistajia. Sivu 13

Poniravit Porissa. Ponikuninkuusraveja ja Satakunnan maaseutunäyttelyä järjestää melkein sata talkoolaista. Sivu 14

Uudisraivaajan koti. Rauno Virtanen muutti maalle, veisti lähimetsän hirsistä talon ja opiskeli sepäksi. Sivu 12

KIMMO HAIMI

Hauki-altaan pinnan tuntu-massa mököttää yksinäinen hauki. Sillä oli ennen kaksi kaveria, mutta se söi ne.

Itämeri-altaan ikkunassa on syvennys, josta kaloja pääsee tarkkailemaan läheltä.

Akvaariossa kuhisee

Kotkan Maretarium on eväkkäiden Suomi pienoiskoossa. Altaissa on toista tuhatta kalaa ja yli puoli miljoonaa litraa vettä, kaikki Itämerestä.

KOTKA (MT)

Kotkan Maretariumissa haisee kala. Elävä kala, ei mikään kalatiskin lemahdus.

Aulassa vierailijaa on vastassa altaallinen pulleita karppeja. Ne lipuvat verkkaisesti pikku maailmassaan ja mulkoilevat ohikulkijoita niin kuin vain kala voi mulkoilla.

Seuranaan karpeilla on toista tuhatta muuta kalaa eri puolilla Maretariumia. Talossa on yli 600 000 litraa vettä, ja näissä litroissa uiskentelee noin 60 suomalaista kalalajia.

Kierros alkaa paikan päänähtävyyden, seitsemän metriä syvän Itämeri-altaan kupeesta. Koverasta akryyli-ikkunasta sisään tähyillessä altaan asukit näyttävät todellista pienemmiltä. Vesi lyhentää välimatkoja, joten 500 000-litraisen akvaarion halkaisija näyttää kymmenen metrin sijaan vain seitsemältä.

Kurkistuksen jälkeen on aika jatkaa matkaa. Koko seinän näkymä Itämeri-altaaseen aukeaa myöhemmin.

Toimitusjohtaja **Sari Saukkonen** esittelee vaatetelineessä roikkuvia naamiaispukuja. Lapset voivat pukeutua kalakierrokselle vaikkapa sammakoksi tai merenneidoksi.

”Niin moni aikuinen on yrittänyt pukuja päälle, että meidän täytyy varmaan teettää suurempia kokoja”, Saukkonen nauraa.

Kala-Suomi pienoiskoossa

Ensimmäisenä vastassa on Suomenlahden allas, jossa ui valtavia siperiansampia. Luonnossa eläviin verrattuna nämä metriset kalat ovat pieniä. Suurin Suomesta saatu sampi oli 177-kiloinen.

Kierroksella on 20 eri allastyyppiä, joiden kalat edustavat joko eri seutuja tai eri ympäristöjä. Suomenlahti-altaan jälkeen vuorossa on Kymijoen kalo- ja, yläkerrassa on esimerkiksi joki- ja lampialtaat.

Kaikki Maretariumin vesi tulee Kotkan edustalta ja on siis Itämeren murtovettä. Suodatuksen jälkeen se saapuu altaisiin ja kiertää uudelleen suodatukseen. Viikossa vedestä vaihtuu noin kymmenen prosenttia.

Koska vettä ei lämmitetä, sen lämpötila mukailee meriveden lämpötilaa. Itämeri-altaassa on tällä hetkellä 17 astetta, talvisin vain 2 astetta. Pienempien altaiden lämpötila vaihtelee kahdeksasta asteesta 19:ään.

Suodatuksesta huolimatta levää kasvaa altaisiin kovaa vauhtia. Kesällä, kun vesi on lämmintä, akvaristit joutuvat harjaamaan altaiden ikkunoita päivittäin. Saukkosen mukaan vedenlaatu on onneksi parantunut muutaman viime vuoden aikana.

Uhkana ihminen tai lajitoveri

Haukialtaan pinnan tuntumassa mököttää yksinäinen hauki. Sillä oli ennen kaksi kaveria, mutta se söi ne.

Kymmenkiloiselle otukselle ei kuollut ruoka tahdo kelvata. Maretariumin henkilökunta joutuu pakastamaan silakat bumerangin muotoon, jotta ne laskeutuisivat altaassa kauniisti kieppuen eivätkä vain vajoaisi elottomina pohjaan.

Kannibaalihauen kanssa altaan jakaa joukko ankeriaita. Sargassomerellä lisääntyvän ankeriaan poikaset eivät enää vaella Suomen sisävesiin entiseen tahtiin, joten niitä istutetaan. Nämä 38-vuotiaat yksilöt ovat alunperin kotoisin Britanniasta, josta ne on aikoinaan tuotu Asikkalan Vesijärveen.

Ankerias hengittää osin ihonsa kautta ja selviää jonkin aikaa kuivallakin maalla. Takaisin Atlantille kutemaan pyrkivät ankeriasaikuiset ylittävät matkallaan maanteitä ja niittyjä, ja rakennettu ympäristö tekee liikkumisesta vaikeaa. Ilman siirtoistutuksia ankerias olisi luultavasti hävinnyt Suomesta kokonaan tai olisi ainakin äärimmäisen uhanalainen.

Haukialtaan jälkeen päästään meriteatteriin, jossa aukeaa kaksikerroksinen koko seinän näkymä Maretariumin kruununjalokiveen, Itämeri-altaaseen. Saukkosen mukaan se on maailman syvin akvaarioallas, jossa taivas on kattona.

Kuhalle maistuvat pienemmät kalat.

Akvaristi Roosa Mikkola ruokkii kalat ja harjaa ikkunat.

MARETARIUM

Rupikonna viettää talvet Maretariumin kellarissa.

Mateen tunnistaa helposti sen litteästä päästä.

Punainen on pelon väri

Kello lähestyy kolmea, ja kaloilla on pian ruoka-aika. Vierailijat etsivät itselleen istumapaikat, ja opas aloittaa esitelmänsä altaan asukkaista.

Ylimmässä kerroksessa akvaristi **Roosa Mikkola** valmistautuu ruokintaan. Hän pukee päälleen sukellusvarusteet, kiipeää altaan reunalle ja pudottautuu veteen.

Kerrosta alempana yleisö katselee lasiseinän läpi, kuinka Mikkola laskeutuu altaan pohjalle.

Kalat tietävät, mitä on tulossa. Tarjolla on jokaiselle jotain: rehupellettejä, katkarapuja, simpukoita sekä pakastettuja pikkukaloja.

Iso kala ui kiemurtelemaan suoraan sukeltajan kasvojen eteen. Se kyttää ruokapussia kärsimättömänä, ja kun Mikkola vihdoin ojentaa sille herkkupalaa, se nappaa sen suoraan kädestä.

Altaaseen sukelletaan noin 200 kertaa vuodessa, joten kalat ovat tottuneet vieraisiin. Kuvaajaa ne kuitenkin kavahtavat ja jäävät kiertämään altaan toista laitaa.

Kyse ei ole siitä, että kalat olisivat kamerakammoisia. Syypää on kuvaajan punainen sukelluspuku. Se nimittäin muistuttaa kaloja niiden pahimmasta pelosta – Joulupukista.

Joka vuosi joulun alla altaaseen viedään kuusi koristeineen sekä vedenalaisia kemiallisia valoja. Lahjat pulahtaa tietysti tuomaan itse pukki.

Pukin vierailu ei kaloja juurikaan miellytä, katsojia kyllä. Saukkonen kertoo, että oppaat joutuvat ohjailemaan yleisöä, etteivät innokkaat aikuiset rynnisi eturiviin ja peittäisi lasten näkymää.

Ruokien jakamisen jälkeen Mikkolan täytyy vielä harjata levät irti akvaario-altaan ikkunoista ja imuroida pohjalle kasautuva irtolevä pois. Kesäisin työpäivästä vähintään tunti kuluu veden alla.

Akvaristit sukeltavat myös meressä keräämässä kaloja tai sisusteita akvaarioihin.

Kalan sisälmyksiä kouluvierailulla

Maretariumissa käy vuosittain noin 45 000 vierailijaa. Kaloja ihailemaan tulee paljon koululuokkia, ja varsinkin toukokuussa päivät ovat usein täyteen varattuja.

Koulut haluavat yhdistää vierailun kalojen opiskeluun, joka biologiantunneilla tulee kaikilla vastaan keväällä. Kotkalaiset koulut osaavat onneksi järjestää luokkaretkiään pitkin vuotta.

Kalakierroksen lisäksi Maretariumissa pidetään luontokoulua, jossa koululaiset tutustuvat kalan anatomiaan avaamalla kuolleita kaloja.

Kierroksella ovat viimeisenä vastassa kesälomalaiset. Vesiliskot, rantakäärmeet ja sormenpään kokoiset pikku sammakot viettävät talvet horroksessa kellarissa, mutta pääsevät kesäksi pakoilemaan uteliaiden katseita terraarioiden kasvillisuuden sekaan.

Äkkivilkaisulta rupikonnien asumus näyttää tyhjältä, mutta hetken päästä aluskasvillisuuden seasta erottuu kolme pallosilmäparia.

Naapurissa lihava konna möllöttää keskellä terraariota elämäänsä kyllästyneen näköisenä.

Aulaan palatessa pulskat karpit tuijottelevat edelleen laiskasti ohikulkijoita. Kassalta saa euroa vastaan pellettejä, joita niille voi heitellä. Ne ovat Maretariumin ainoat kalat, joita saa ruokkia.

Luokkaretkien ajaksi pussit saatetaan tosin piilottaa. Liian pulskia ei karpeista saa tulla.

KATJA SAHLSTEDT

Seuranaan karpeilla on toista tuhatta kalaa. Talossa on yli 600 000 litraa vettä, ja näissä litroissa uiskentelee noin 60 suomalaista kalalajia.

Sukellusnäytökset elokuun loppuun saakka joka päivä kello 15.